

© Sílvia Poch

Per sempre (títol provisional)

dossier de petites crítiques

III lliure

Temporada 23/24

Introducció a les Petites crítiques → 3

Lèxic relacionat amb l'espectacle → 5

Preguntes sobre l'espectacle → 10

Propostes de treball → 12

Més propostes de treball → 15

Introducció a les **Petites crítiques**

Les **Petites crítiques** són un material d'acompanyament que vol apropar la noció de la crítica teatral als infants, no per formar crítics professionals sinó perquè les eines que fa servir la crítica fomenten una actitud activa de l'espectador que ens sembla imprescindible d'incentivar. Despertar el sentit crític permet mirar el món d'una altra manera més enllà del teatre.

Ajuda a qüestionar-se les coses, a entendre la complexitat i la confrontació d'idees. També és un exercici per (re)pensar l'obra, tornar a l'experiència des de l'anàlisi fent l'acció de recordar allò viscut. Per aconseguir-ho, els dossiers de **Petites crítiques** relacionen els espectacles programats amb determinats aspectes del llenguatge escènic.

© Silvia Poch

PER SEMPRE (TÍTOL PROVISIONAL)

Resum de l'argument

Tinc un cap gegant sobre les espatlles, immòbil.
Un capgròs com jo serà sempre igual.
Sempre he menjat llet amb cereals per esmorzar, però la veritat és que ara prefereixo un suc.
Sento que quan ningú em mira em canvia la cara, creieu que és possible?
Noto com la pell se'm desperta sovint amb ganes de canviar de forma.
Potser, quan acabi aquesta funció, ja no serem les mateixes d'abans, potser quan acabi aquesta funció ens haurà canviat el cap...

La cia. Les Pinyes ens convida reflexionar sobre el canvi, l'únic que és permanent a la natura, i a comprovar, mirant-se elles mateixes, com el món, la vida i sobretot les persones no som estàtiques.

Treball amb l'espectacle

Amb aquest espectacle volem parlar de l'ús de les màscares i dels capgrossos en teatre, i també reflexionar sobre alguns conceptes que apareixen a l'obra com ara la identitat, la transformació o l'eternitat. Per això trobareu en aquest dossier un recull de lèxic relacionat específicament amb aquests i d'altres aspectes de l'espectacle. Hi ha també un seguit de preguntes i de propostes de treball perquè pugueu fer-ne reflexió i valoració amb l'alumnat més enllà de la primera impressió –el m'agrada/no m'agrada, i recollir-les en una proposta creativa per als infants, o per crear-vos les vostres pròpies propostes.

IDEA ORIGINAL

Cia. Les Pinyes

INTÈRPRETS

Marta Asamar Garcia,
Cèlia Castellano Algaba,
Noèlia Fajardo Franch

VEUS EN 'OFF'

Marta Asamar Garcia
Cèlia Castellano Algaba
Noèlia Fajardo Franch
Jordi Hanley

ASSISTÈNCIA DE DISSENY DE SO

Ferran Peig

DISSENY I CONSTRUCCIÓ

DELS CAPGROSSOS
Marta Asamar Garcia,
Cèlia Castellano Algaba
i Noèlia Fajardo Franch

ASSESSORAMENT DE CONSTRUCCIÓ

Eudald Ferré, Vilma López
i Juan Carlos Valdiviezo

CONSTRUCCIÓ D'ESTRUCTURA DE FERRO PER MOLDEJAR

Daniel Pérez Recio

PRODUCCIÓ EXECUTIVA

Judit M. Gené

CESSIÓ DE CAPGROSSOS

Institut del Teatre, Eudald Ferré,
Alfred Casas, Joan Artigal, Centre
Ocupacional Caviga, Grallers de
Viladecans, Joan Mariages, Javi
Cubiles, Arteatre (Augusto Teruel,
Amadeo Llach) i Moyal

AGRAÏMENTS

Eudald Rojas, Clara Climent,
Quique Alcàntara (Artristras), Dolors
Castellano, Angie Algaba, Joan
Castellano, Xavier Asamar, Isabel
García, Francesco Sinopoli, Arnau
Guillén, Mateo Botella, Antonia
Peris, Ma Dolores Franch, Óscar
Fajardo, Mari Carmen Villegas i tot
l'equip de Mescladis

IDEA LA CAIXA DEL LLIURE

Dadà.

DISSENY LA CAIXA DEL LLIURE

Joan Baixas i Marina Baixas

COPRODUCCIÓ

Cia. Les Pinyes i Teatre Lliure

IDIOMA

En català

EDAT RECOMANADA

De 10 a 13 anys

(cicle superior i 1er d'ESO)

LLOC

Montjuïc. Espai Lliure

DURADA APROXIMADA

45' sense pausa

Lèxic relacionat amb l'espectacle

Càmera lenta

La *càmera lenta* consisteix en un alentiment de l'acció o del moviment escènic que serveix per parar atenció o emfatitzar un moment concret d'una peça teatral o cinematogràfica.

Quan s'utilitza en cinema, l'acció s'enregistra a velocitat normal i l'efecte es genera posteriorment, fent servir programes d'edició audiovisual o bé càmeres especials. En teatre, però, cal que els actors i les actrius, mitjançant el moviment del cos i les seves expressions, ens facin creure que el temps, de cop i volta, transcorre molt a poc a poc.

La *càmera lenta* té un gran potencial dramàtic, ja que pot fer que una acció desenvolupada a temps normal, i que té un sentit completament irrellevant, prengui una importància crucial o un caràcter especial a *càmera lenta*.

Capgròs

Un *capgròs* és un element tradicional de la cultura popular catalana. Concretament, es tracta d'una pròtesi de cartó, fibra de vidre o silicona en forma de cap (humà, animal o fantàstic) que es col·loca damunt les espatlles de qui el porta provocant l'efecte d'un personatge amb el cap desmesurat i, per tant, grotesc.

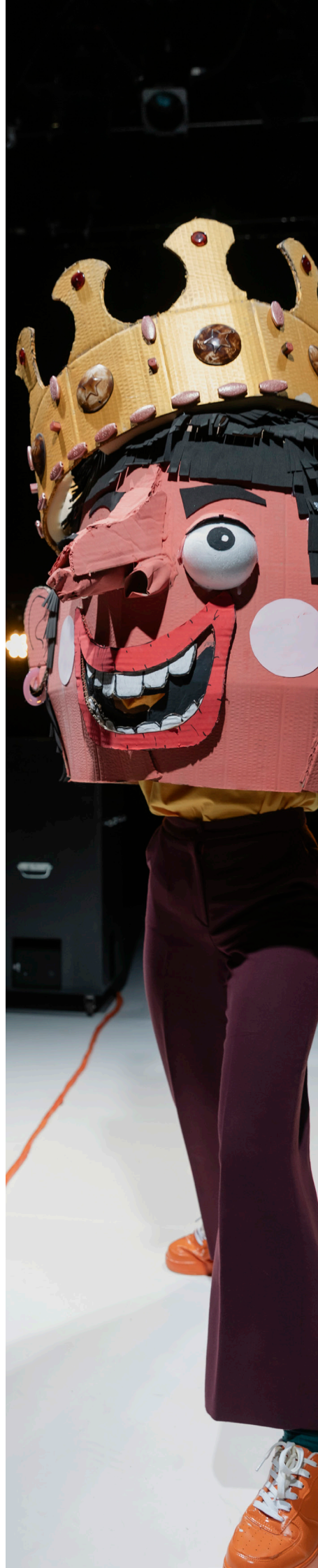
Majoritàriament, els nans i els capgrossos són elements vinculats a les colles de gegants. La seva presència a les festes majors i comparses populars és habitual. Sovint s'utilitzen com a símbol d'homenatge a personalitats locals o bé com a representacions d'éssers irreals que pertanyen a llegendes o rondalles de la zona. Es tracta, doncs, de personatges fortament vinculats amb la identitat territorial.

El portador acostuma a anar vestit amb una disfressa d'acord amb el personatge que representa el cap i, per veure-s'hi, fa servir l'obertura de la boca o bé petits orificis creats expressament per possibilitar la visió. Aquestes esclotxes són imprescindibles, ja que els capgrossos acostumen a ballar i fer coreografies, segons la identitat i la tradició del territori al qual pertanyen.

Direcció de la llum

La *llum* de teatre ha d'il·luminar l'espai, els rostres i cossos dels intèrprets, però permet moltes altres coses, com fer ombres, focalitzar la nostra atenció, crear atmosferes i connectar amb les emocions. La il·luminació és, doncs, la creació a partir de la llum.

Alguns espectacles amaguen els aparells de llums de la vista del públic per crear un efecte d'il·lusió, però en d'altres els llums queden a vista, com és el cas de *Per sempre*, on veiem com les intèrprets mouen les torres dels focus. D'aquesta manera podem veure les diferències en la direcció de la llum, ja que en la visió d'un objecte depèn molt des d'on prové la llum que l'il·lumina. La direcció de la llum, doncs, té un gran efecte en l'estat d'ànim i l'atmosfera de l'escena.

La llum frontal (el focus de llum és davant de l'objecte) permet il·luminar l'escena i els rostres dels intèrprets de manera general, però els aplatja, no els proporciona volum al que veiem ni crea profunditat. La llum lateral (el focus és en un dels costats de l'objecte) i la llum zenital (el focus és damunt de l'objecte) s'utilitzen per crear ombres o transmetre dramatisme a l'escenari. I la llum de contra o contrallum (el focus és darrera de l'objecte) genera siluetes, ja que la part frontal queda a les fosques. La llum contrapicada (el focus és sota l'objecte) s'utilitza només puntualment perquè crea una sensació fantasmagòrica i irreal.

Eternitat

L'*eternitat*, com a concepte filosòfic, s'entén com allò que és fora del temps. Exclou tota determinació de passat i futur i és concebuda com a simple present.

La va definir Boeci (un filòsof cristià, teòleg i escriptor llatí del segle IV dC) com la *possessió eterna, simultània i perfecta* d'una vida interminable. Així, en teologia, l'*eternitat* s'atribueix només als déus i als homes divinitzats (com els sants).

De manera col·loquial, però, no l'entendem com un terme contraposat al temps, sinó més aviat lligat a un temps infinit. És allò que no s'acaba mai o la qualitat, condició o fet de ser sempre present o *etern*. És a dir: que per a nosaltres és etern allò que dura per sempre. Per això els humans sovint ens representem, nosaltres mateixos, amb elements de llarga durabilitat (com ara un retrat o una escultura), per tal de sentir que així perpetuem la nostra pròpia vida per a l'eternitat.

Evolució

L'*evolució* és un procés de canvi mitjançant el qual algú o alguna cosa passa d'un estat a un altre de forma gradual. En un sentit biològic, és el procés segons el qual els éssers vius s'han originat els uns dels altres a través de la descendència.

També podem dir que l'*evolució* d'una persona o d'una cosa és el conjunt de canvis que fa al llarg del temps. La història, per exemple, ens ensenya l'evolució dels països. La ciència, l'evolució de les espècies. Si volem entendre l'evolució de ben a prop, però, només ens cal observar-nos quan, al llarg de la vida, passem d'infants a adults.

Un procés d'evolució és un procés de transformació i demostra la mutabilitat de les coses, dels llocs i de les persones.

Identitat

La *identitat* és la propietat de l'individu humà de mantenir constantment la pròpia personalitat. Dit d'una altra manera; és la virtut que dota un ésser de les característiques físiques i psicològiques que el fan existir com a tal.

La *identitat* en el món real és única i intransferible. Al teatre, però, tenim l'oportunitat de jugar-hi a través de la identificació, que permet prendre el lloc d'una identitat aliena. A l'espectacle *Per sempre*, per exemple, podem veure com les protagonistes canvien d'identitat només amb el gest de canviar-se de capgròs.

Malgrat ser el resultat d'un conjunt de qualitats com ara l'origen, el caràcter o la manera de pensar, sovint relacionem la identitat amb l'aparença física. Per això no resulta estrany que, quan ens referim a dues coses exactament iguals, les anomenem *idèntiques*.

Màscara

Una *màscara* és una cara de cartó, de roba o d'un altre material que una persona es posa damunt la cara, i que expressa un tret físic o un sentiment. Fa fix allò que és efímer: l'expressió. Les màscares tenen forats per als ulls i/o la boca, per veure-s'hi. I no tenen per què representar només un rostre.

La paraula *màscara* en llatí vol dir *persona* i va donar origen a la paraula *personatge*. També podria venir del castellà "más que la cara", que és precisament allò que la màscara permet: tenir més cares a més d'aquella amb què naixem.

En teatre, es fan servir des de l'antiga Grècia, i es poden utilitzar per diferents motius: per introduir un element distanciador, per construir personatges al·legòrics, per caricaturitzar un personatge... I també pot servir per espiar els altres personatges d'amagat, en una festa de disfresses...

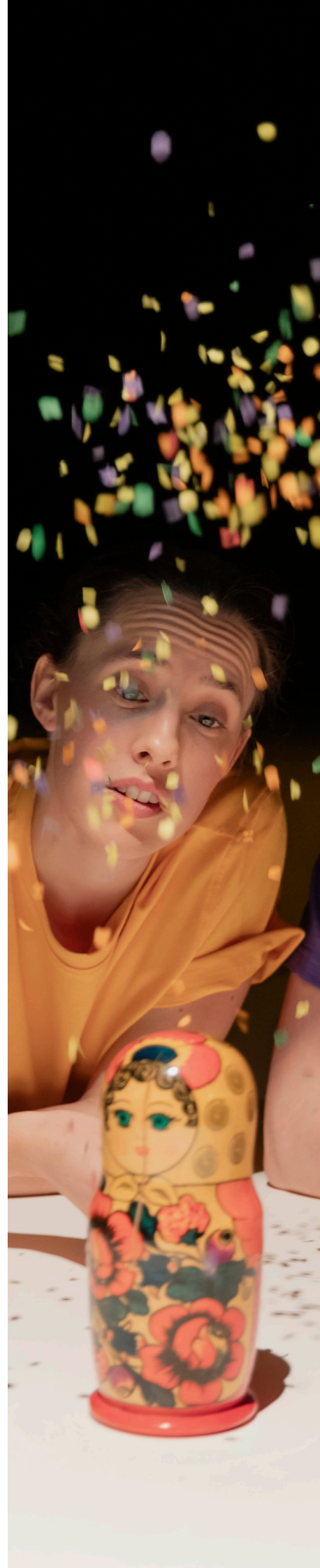
El teatre contemporani occidental ha recuperat molt l'ús de la màscara perquè elimina la psicologia i la identitat dels personatges. Les màscares poden ser només de la cara o de tot el cap, com és el cas de *Per sempre*, i demanen tenir una tècnica actoral específica, ja que l'intèrpret ha d'expressar-se a través del cos amb gestos amplificats!

Nines russes

Al final de l'espectacle *Per sempre*, es representa l'evolució de les persones mitjançant el joc de les nines russes.

També conegudes com a *matrioixques*, en rus *матрёшка*, és un tipus de nina tradicional russa que representa una pagesa pintada de colors vius i variats, buida. La nina es pot obrir per la meitat i conté una altra nina més petita, i així successivament: són un conjunt de nines idèntiques, de mida decreixent, que encaixen les unes dins de les altres. Les nines russes s'han convertit en una icona d'aquesta cultura. El nombre de nines pot variar però és sempre imparell. La paraula *matrioixca*, en rus, significa *matrona* i, tradicionalment, la figura més gran és una dona i la més petita, un nadó.

Les nines van ser dissenyades per Serguei Maliútín al 1890, inspirant-se en un joc de nines japoneses de fusta que representava els set déus de la fortuna, en el qual el déu Fukurokuju contenia dins seu altres deïtats.

Se solen fer de fusta, principalment fusta de til·ler perquè és lleugera i fina. Els arbres per fer nines russes es talen a l'abril i la fusta s'ha de processar durant dos anys. Totes les nines d'un mateix joc s'han de construir a partir d'un mateix bloc de fusta, perquè la fusta té característiques úniques que poden variar d'un bloc a un altre. La primera figura que es talla és la més petita, que és l'única de fusta massissa i donarà la mesures de les altres unitats. Aconseguir que les peces encaixin les unes amb les altres és força difícil i demana molta habilitat.

Origen

L'*origen* és allò de què prové o arrenca una cosa. També es defineix com el moment de naixença, o el començament d'alguna cosa.

Sovint relacionem l'origen amb el lloc o el país de naixença de la gent, els objectes o els productes. La *denominació d'origen*, per exemple, ens parla del lloc de procedència dels aliments.

Els humans sovint creixem condicionats pel nostre origen. Així, ja sigui geogràfic, cultural o familiar, l'origen resulta un gran tret identitari; pot condicionar la nostra aparença física, el nostre comportament i la nostra manera de pensar i d'expressar-nos.

Teatre visual

El *teatre visual* és un tipus d'escenificació que se centra en la producció d'imatges escèniques. No s'hi fa servir el llenguatge textual, o bé queda en segon pla, mentre que les accions físiques, els objectes i el moviment passen a ser els elements principals de la comunicació.

Al teatre visual no hi ha una jerarquització dels elements expressius. És a dir, la llum, el so, els objectes, els cossos... tenen tots un mateix pes i col·laboren en la construcció del discurs i de l'acció de la peça a parts iguals.

Sovint és un gran recurs a l'hora d'explorar conceptes abstractes o filosòfics. Tal com afirmava Freud (metge i neuròleg del segle xx) el pensament visual s'apropa més als processos inconscients que el pensament verbal.

Veu en off

La veu de les intèrprets i personatges de *Per sempre* ens arriba a través del recurs de la *veu en 'off'*.

La *veu en 'off'* és una veu que sentim però que prové de fora del nostre camp visual. No l'emet en directe cap dels intèrprets que veiem a escena, sinó que ens arriba de fora, sovint a través d'altaveus. De vegades pot ser una veu narrativa, un personatge que no hi és i que algú s'imagina, o el pensament d'un personatge que sí que és a escena. Aquest recurs també es pot fer servir de contrapunt al que estigui passant en escena i permet generar humor.

Preguntes sobre l'espectacle

Preguntes sobre l'espectacle

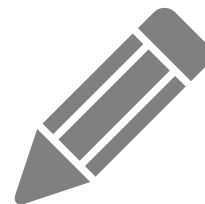
A continuació us proposem algunes preguntes que us poden anar bé per reflexionar sobre l'espectacle. Teniu informació al glossari que us pot ajudar a raonar les respostes. Us proposem una reflexió col·lectiva a l'entorn de l'obra i dels temes que tracta.

- > Saps què és una màscara teatral i per a què es pot fer servir? Per què creus que han triat aquest recurs per explicar aquesta història?
- > Quan has entès que els capgrossos representaven les pròpies actrius? Per què porten un capgròs d'elles mateixes? Quines diferències hi ha entre un rostre real i un capgròs?
- > El capgròs també els serveix per veure's elles mateixes. A l'entrevista que es fan, per exemple, cadascuna es presenta. Quina opinió tenen cadascuna d'elles mateixes? Diries que tenen l'autoestima alta o baixa? Els donaries algun consell?
- > Has portat un capgròs alguna vegada? Quines sensacions produeix? El capgròs necessita una interpretació concreta. Has vist com actuaven les actrius amb el capgròs?
- > Has vist que, en algun moment, utilitzessin el recurs de la càmera lenta? Per què el feien servir? Què explicaven amb aquest recurs?
- > L'obra tracta de l'evolució de tot, també de les persones. Hi ha un moment que les actrius accepten la seva pròpia evolució. Com han representat escènicaament aquest moment? A tu, a la vida, t'han passat coses que t'han fet evolucionar?
- > Què representen les nines russes que surten al final de la peça?
- > Reflexiona sobre el títol de l'obra. Com l'interpretes?
- > T'agradaria viure eternament? T'agradaria ser sempre igual? O t'estimes més evolucionar i canviar?
- > Com t'agradaria ser de gran? Si poguessis convertir-te en qualsevol altra cosa, què t'agradaria ser?
- > T'ha semblat original i imaginatiu l'espectacle? Què t'ha semblat més original?
- > Amb quina sensació has sortit de la funció?

Propostes de treball

De tots els moments de l'obra, tria'n un que t'hagi agradat especialment:
Com era? _____

Què hi passava? _____

Per què m'ha cridat l'atenció? _____

Encercla cinc paraules que crequis que defineixen l'espectacle *Per sempre* (títol provisional).

FOSC	COMPLICAT	DIVERTIT	SORPRENENT
TRANQUIL	AVORRIT	BRUT	CURIÓS
LENT	BONIC	CONFÚS	DESCONEGUT
RÀPID	LLARG	TRIST	SOROLLÓS
VISUAL	MÀGIC	DIFERENT	IRREAL
LLUMINÓS	ESTRANY	LLUNYÀ	FÀCIL
MUSICAL	MISTERIÓS	TENDRE	IMPORTANT

Ara llista les paraules a la columna que crequis que corresponen:

m'agrada

no m'agrada

Compara la teva resposta amb la d'un company de classe. Heu triat les mateixes paraules? Les heu col·locades a les mateixes columnes? El teatre, cadascú el viu a la seva manera. Tothom pot tenir opinions diferents del mateix espectacle!

Més propostes de treball

Aquí teniu més propostes de treball per fer després d'haver vist l'espectacle:

- > Que cada alumne faci una línia del temps de la seva vida i que marqui 3 o 4 moments en què els hagi passat alguna cosa destacable, que els hagin generat un canvi.
- > Exercicis a partir de la seva pròpia imatge o representació:
 - Que cada alumne es faci un autoretrat a partir dels objectes que portin de manera casual a la motxilla.
 - Que cada alumne faci una intervenció tipus collage amb la seva cara. Que retalli o imprimeixi imatges de parts de la cara (un ull, la boca, una cella...) o que es faci una foto seva amb una expressió concreta i després que se l'enganxi a la cara. Quines sensacions genera?"
 - Que cada alumne porti una fotografia de quan era petit i la resta de la classe intenti endevinar de qui és cada foto.
- > Per grups, que s'inventin una nova espècie animal i que imaginin i expliquin la història de la seva evolució. Com va arribar a néixer aquesta espècie?